

NORDEFECO ȘI GRUPUL VISEGRAD

GEORGIANA PURCEL
Facultatea de Științe Socio-Umane,
Departamentul de Științe Politice, Relații Internaționale și Studii Europene
Masterat: Diplomația Apărării
Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu

Abstract: *NORDEFECO AND V4 are an illustration practice in terms of security and government defense policy at regional level. While they are not examples of successful military integration in itself, it has proved to be effective vehicles of technical cooperation and military. Although this level of collaboration has fallen, might lead to the increase of the integration of the defense sub-regional in the future. For the Group of Visegrad cooperation, in turn, what will move the cooperation at a higher level is simply life until the commitments already carried out and the pursuit of the objectives of ambitious documents already adopted by the management of the policy of the group.*

Keywords: NORDEN, NORDAC, IRGI FREEDOM, Visegrad groupe,

NORDEFECO și Grupul Visegrad (V4)

Atât Norvegia cât și Polonia s-au angajat în Proiecte de Securitate și cooperare regională de apărare: NORDEFECO I și Grupul Visegrad (V4). Astfel de inițiative sunt văzute ca o metodă promițătoare pentru consolidarea capacităților militare într-un timp de reduceri drastice ale bugetelor apărării între statele membre ale UE.

Recordul NORDEFECO și V4 rămâne totuși destul de modest în comparație cu declarațiile ambițioase făcute la început. Ambele forme de cooperare s-au dovedit eficiente în ceea ce privește proiectele complicate, cum ar fi cele care implică educația militară de formare sau logistica.

Cu toate acestea, achizițiile comune și integrarea reală în anumite domenii de capacități s-a dovedit a fi prea dificile. Aceste eșecuri au ajutat să identifice factori care ar putea influența șansele de succese, iar acest rezultat este împărțit atât de NORDEFECO cât și de V4, în ciuda diferențelor structurale dintre aceste două mecanisme de guvernare de securitate.

De la începutul crizei economice din 2008, reducerea bugetelor de apărare națională a devenit o necesitate dureroasă pentru aproape toate statele membre ale UE.¹

Datorită politicii economice de securitate, mulți dintre ei au fost în căutare de noi soluții cu privire la modul de a obține cel puțin la fel, dacă nu mai mult din cheltuielile militare.

Acest lucru a fost atât rațiunea de ”apărare inteligentă” a NATO cât și punerea în comun și partajarea conceptelor UE, care au inspirat o varietate de proiecte de cooperare regională și sub-regională de integrare militară.

În timp ce câțiva dintre ei au avut succes până în prezent, cooperare în domeniul apărării nordice (NORDEFECO) pare a fi o excepție. Deși a fost demarat în afara cadrelor NATO sau UE, este larg prezentat un vehicul regional de cooperare militară ca model, și oferă lecții pentru alte grupuri militare.²

Una dintre acestea este Grupul de la Visegrad (V4), care în ultimii ani a încercat să sprijine cooperarea de apărare politică în mare parte cu succes cu unele proiecte concrete. În urma acestei crizei din Ucraina, NORDEFECO pare să fi câștigat viteză și influență, în timp ce viitorul V4 este sub semnul întrebării din cauza diferențelor profunde între percepțiile membrilor săi față de Rusia. Cu toate acestea, experiența cu NORDEFECO este crucială, ambițiile nordice ale partenerilor și modul de operare pentru acest vehicul de colaborare și pentru rolul său general în doctrina lor.

Diferențele dintre NORDEFECO și V4

NORDEN trebuie să fie înțeleasă în contextul unui cadru mai larg al cooperării nordice, care are tradiții îndelungate și acoperă mai multe domenii politice diferite.

Această cooperare sub-regională a început în 1950 și a condus mai întâi la finanțarea Consiliului Nordic din 1952 și apoi Consiliul Nordic al Miniștrilor în 1972. Mai mult aceasta a dus la integrarea pe piață a forței de muncă și crearea unei uniuni pentru liberă circulație, fără pașaport.

Într-un fel, a fost un teren de testare pentru elementele ulterioare ale proiectului de integrarea europeană.

Cu toate acestea, cooperarea în domeniul securității și apărării în mod tradițional, este dificilă din cauza diferitelor orientări ale politicii de securitate ale țărilor nordice; planul de a crea o uniune de apărare scandinavă după sfârșitul celui de al doilea război mondial nu a reușit, în 1948, când Danemarca și Norvegia au decis să adere la NATO.

Comunitatea de securitate nordică a fost recepționată în timpul Războiului Rece, ca asigurând așa-numitul ”Echilibrul Nordic”³.

¹ <http://eubulletin.com/1657-nordic-defence-cooperation-nordefco-inspiration-eus-common-security-defence-policy.html>. (accessat pe 10 decembrie 2015).

² <http://eubulletin.com/1657-nordic-defence-cooperation-nordefco-inspiration-eus-common-security-defence-policy.html>. (accessat pe 10 decembrie 2015).

³ A.O. Brundtland, ”Nordisk balance for og na” *Internasjonal Politikk*, no.5, 1966, pp. 491-541.

Acest concept se baza pe balanța unui sistem bipolar Est-Vest, în care regiunea nordică, fiind una din componentele balanței în cadrul politicilor regionale integrate unui sistem mai mare de blocuri al marilor puteri.

Cu alte cuvinte, NORDEN nu a fost considerat o formă de echilibru militar tradițional, ci mai de grabă argumentul că a fost constituit un sistem de descurajare politic.

Este un echilibru de opțiuni potențiale pentru păstrarea echilibrului superputerilor în cadrul NORDEN cât mai mult posibil și împiedicându-le să aplice politicile lor maximaliste de confruntare de regiune.

Perspectiva s-a concentrat în special pe Norvegia și Finlanda, fiecare având putere de verificare. Din cauza diferitelor orientări politice de securitate ale țărilor nordice, formatul de cooperare nordică în domeniul securității din timpul Războiului Rece a fost limitat la operațiunile de menținere a păcii ale ONU.¹

Cooperarea în domeniul apărării nordice, nu a început cu NORDEFECO. Aceasta se bazează pe o serie de inițiative care au fost întreprinse în anii 1990, după sfârșitul Războiului Rece, și care a stabilit un cadru de colaborare mai strânsă între statele nordice în zonele sensibile ale securității de apărare.

A început cu achizițiile prin înființarea NORDAC, în 1994, care vizează o cooperare mai strânsă în achiziționarea de material de apărare. Această cooperare se bazează pe principiul de schimb reciproc de planuri naționale de achiziții publice, și a fost înființată în scopul de a găsi oportunități de dezvoltare comune, achizițiile publice și de întreținere.

În timp ce, cooperarea a început în acest domeniu, aceasta s-a dovedit a fi cea mai dificilă. Câțiva ani mai târziu, miniștrii apărării nordice au participat la prima sesiune a Consiliului Nordic din august 1997 - un seminar de două zile, pe tema “Securitatea în zonele adiacente”².

În același an, cooperarea de lungă durată a statelor nordice în menținerea păcii ONU, a fost transformată în Acordul Coordonat Nordic pentru Suportul de Pace (NORCAPS), și mai târziu instituționalizată de recrearea unui mecanism în Stockholm în 2000. Această schimbare reflectă importanța tot mai mare a operațiunilor de susținere a păcii, condusă prin alte mijloace decât organismele ONU.

În 2000, țările nordice înființau Brigada Nordică, ca o forță comună de menținere a păcii, iar în 2004, trei dintre ele (Suedia, Norvegia și Finlanda) împreună cu Estonia și Irlanda au decis să formeze un batalion condus de Suedia în cadrul politicii de apărare (PESA), folosit în Balcani (IFOR/SFOR), în Afganistan (ISAF), și în Ciad (EUFOR).

În 2008, o a treia inițiativă a fost lansată Suedia, Finlanda și Norvegia, o cooperarea nordică consolidată pentru stabilirea structurii de sprijin Nordic (NORDSUP).³

¹ P. Rieker, *Europeanization of National Security Identity: The EU and the changing Security identities of the Nordic states*, Routledge, London 2006, p. 23.

² T. Forsberg, “The Rise of Nordic Defence Cooperation” A Return to Regionalism”, *International Affairs* vol. 89, no 2013, pp. 1161-1181.

³ The basic about NORDEFECO, 2008. www.nordefco.org/; (accessat pe 4 decembrie 2015).

Grupul Visegrad (V4) - nu se poate lăuda cu o integrare militară a membrilor săi în timpul Războiului Rece, din cauza subordonării militare naționale structurilor Pactului de la Varșovia, și, aproape direct în Uniunii Sovietice.

Deși nivelul de interoperabilitate a fost semnificativ, autoritate sovietică nu a permis cooperarea pe orizontală între Polonia, Ungaria și Cehoslovacia, fiind inacceptabilă politic pentru sovietici.

Moștenirea Pactului de la Varșovia ar fi putut să joace un rol important mai târziu, când V4 încerca să lanseze proiecte de cooperare militară comune.

În 1989, după căderea comunismului, se naste V4, pentru aderarea ca un și în bloc, la NATO și Uniunea Europeană. Caracterul pragmatic al acestei cooperări și scopul său final de integrare regională de apărare este axul principal al constituirii acestei structuri.

În cazul în care, V4 a declarat ca obiectiv doar aderarea la UE și NATO, orice eforturi de integrare regională au devenit contraproductive, deoarece ar fi sugerat partenerilor din Europa de Vest că statele post comuniste au ales o cale alternativă la integrarea euro-atlantică. Astfel potențialul V4 a rămas în mare parte neexploatat.¹

Blocul politic V4 s-a dovedit a fi eficient; V4 a construit un grup parlamentar regional în NATO, este consultat în aspectele esențiale dezbătute în cadrul Alianței, dar pe teren au puține rezultate practice, deoarece nu au existat stimulente politice, economice sau operaționale, pentru astfel de eforturi.

V4 nu a considerat chiar un mod serios de colaborare practică în teatrele de operații unde au fost desfășurate forțele sale.

Structura

Un an mai târziu de la înființarea NORDCAPS, Thorvald Stoltenberg, un fost ministru norvegian de externe, a prezentat un raport privind cooperarea externă și de securitate nordică, care conține 13 propuneri cu privire la modul de a consolida cooperarea nordică în domeniul securității și defenței².

Raportul a propus un nou memorandum de înțelegere privind cooperarea dintre cele cinci țări nordice.

În timp ce, NORDEFSCO a fost unul dintre rezultatele cele mai concrete ale raportului Stoltenberg, a fost acordată altă propunere: o forță de stabilizare nordică cu o comandă permanentă; un sistem de monitorizare maritimă, supravegherea comună a spațiului aerian islandez; un sistem prin satelit, o unitate amfibie precum și o declarație de solidaritate care presupune apărarea reciprocă obligatorie.

Cele mai multe dintre acestea au fost puse în aplicare, chiar dacă declarația de solidaritate, care a fost convenită în 2011, nu include obligațiile de apărare reciproce.

¹ M. Mades, “Grupul de la Visegrad de apărare de cooperare, ca valoare adăugată pentru capacitățile europene,” IAS, Nr. 19/13, pp. 2-3.

² T. Stoltenberg, “Nordisk Samarbid om Utenriks - org sikkerhetspolitikk,” OSLO 2009.

În 2009, stabilirea de NORDEFECO a fost decât o fuziune de inițiative anterioare de cooperare (NORDAC, NORDCAPS și NORDSUP) în diferite domenii într-un cadru comun; acest lucru înseamnă că nu a condus la crearea de noi instituții.

Aceasta este una dintre cele mai importante succese ale acestei cooperări, chiar dacă de cele mai multe ori se referă la diverse forme de cooperare militară, NORDEFECO are și o dimensiune politică cu un comitet director politic.

Comitetul de coordonare militară își propune să se ocupe de deciziile luate de către miniștrii la reuniunile lor bianuale. O dată pe an, în cadrul sesiunii de toamnă, omologii miniștrilor din țările baltice sunt, invitați la aceste reuniuni în calitate de observatori.

O altă particularitate a NORDEFECO este responsabilitatea împărțită între țările participante, în sensul că fiecare țară are responsabilitatea pentru anumite domenii de cooperare: Suedia - pentru dezvoltarea strategiei și operațiunile; Finlanda - pentru capacității; Danemarca - pentru resurse umane și educație și Norvegia - pentru formare și exerciții.

Ceea ce este interesant, NORDEFECO este un *low-cost* și tip pragmatic de cooperare în domeniul apărării, care de fapt caracterizează cooperarea nordică. În plus, față de nivelul scăzut de birocrație, costurile acestei cooperări se limitează la organizarea reuniunilor ministeriale anuale și întâlnirile între șefii de apărare și plătite de țara unde are președinția.

Pentru a ilustra acest lucru, președinția norvegiană are un buget destul de modest, cooperarea este voluntară. Acest lucru înseamnă că deși, toate proiectele sunt deschise tuturor țărilor nordice, voluntariatul este baza pentru înscriere.¹

Când vine vorba de bazele structurale ale cooperării, V4 a fost mult timp determinată de decizii *ad-hoc* de către miniștrii apărării sau adjuncții lor și care s-au schimbat în mod frecvent din cauza remanierei guvernamentale. Este inutil să spunem că acest lucru ne ajută la construirea durabilității.

V4 nu a avut niciodată propria viziune, scopuri și politici și administrative durabile care ar putea servi ca o bază pentru colaborare practică.

Cooperarea în domeniul apărării pentru V4 rămas în mare parte nestructurată și bazată în totalitate pe instituția președințiilor.

Reuniunile la nivel politico-strategic, în cea mai mare parte, s-au desfășurat la nivelul secretarilor de stat pentru politică de securitate sau de armament național.

În practică, cooperarea V4 în materie de securitate și apărare a fost haotică cu proiecte ale statelor sale membre anuale abandonate un an mai târziu și cu o tendință sinusoidală de atenție acordată pe termen lung.

Eforturi notabile s-au depus pentru coordonarea V4 cu UE, stabilirea obiectivelor de apărare V4 și cooperare militară și stabilirea unui ”Cadrul pentru cooperare, planificare a apărării consolidate Visegrad,” stabilirea unor mecanisme la nivel politic și nivel administrativ, pentru a permite armonizarea planificării apărării, cu un accent special pe achiziții, formarea, exerciții și investițiile în noi sisteme de arme.

¹ A.S. Dahl, “NORDEFECO și NATO,” Smart defence in the North NATO Defence College, Rome 2014.

În 2015, Polonia a prezentat un document intitulat “Noua deschidere”, propunând proiecte concrete și inițiative de cooperare pentru a desena pe termen lung viziunea și cadrul colaborării.

În aprilie 2015, pe baza unui document neoficial s-a creionat ”Planului de acțiune, de cooperare, apărarea al Grupului Visegrad,” o foaie de parcurs cuprinzătoare, cu scopul de a explora noi posibile de colaborare în proiectele deja în derulare și aprofundarea colaborării în alte domenii, cum ar fi educația militară și trainingul.¹

Cu toate acestea, V4 nu are ca scop stabilirea unor noi instituții, ci optimizarea formatului consultărilor la nivel politico-strategic, luând NORDEFECO ca model.

Spre deosebire de NORDEFECO, V4 nu a stabilit mecanisme sau cadre de sprijin real și distincte de cooperare în diferite domenii, cum ar fi dezvoltarea capacității, implicarea în operațiunile de gestionare a crizelor, de formare sau logistică.

Toate aceste categorii de colaborare sunt menite să fie conduse la nivel politico-strategic de către un secretar de stat/director al politicii de apărare. Urmează formatul de colaborare alcătuit din directori de achiziții naționale de apărare sau planificare a apărării.

Sarcina efectivă de a identifica posibile proiecte, negocierea condițiilor cadru, și lansarea se va face prin tehnici administrative echipelor de lucru formate din experți civili și militari.

În acest fel, V4 a adoptat un model central - cum ar fi cel de gestionare a cooperării, în timp ce NORDEFECO a decis să pună la comun cadrele de cooperare existente, anterior paralel sub o singură umbrelă.²

Eșecuri și unele realizări modeste

Chiar dacă cooperarea în domeniul apărării este adesea accentuată, unul dintre exemplele de succes ale cooperării subregionale, realizările de până acum sunt destul de modeste.

V4 este izbitor de asemănătoare cu NORDEFECO în acest sens, chiar dacă nu a câștigat o reputație de grup regional de cooperare în domeniul securității și apărării.

NORDEFECO a atras atenția prin inițiative ambițioase în achizițiile comune; cu toate acestea nu toate s-au materializat.

Cea mai importantă dintre aceste inițiative a fost ”Proiectul Nordic Elicopterul Standard (1998-2000),” în care Danemarca, Norvegia și Finlanda intenționau să cumpere același tip de elicopter.

Cu toate acestea, nu a reușit acest proiect din cauza cerințelor divergente cu privire la model.

O altă propunere de cooperare, între producătorii finlandezi și suedezi (AMOS), a fost un succes.

¹ V4. *Joint Communique of the Visegrad Group Ministers of Defense*, Tomasov, 23 april 2015; www.visegradgroup.eu/documents/official-statements, 2015; (accesat pe 4 decembrie 2015).

² M. Majer, *From Bullets to supersonics: V4 on the Brink of Industrial Cooperation*, Dav 4 II Expert Group Report on Visegrad Defence Collaboration, CEPI, Bratislava 2014.

Există mai multe motive pentru aceste eșecuri: unul ar fi datorat legislației diferite sau procesului de achiziție; o altă cauză sunt termenele de livrare necoordonate cu bugetele.

Se pare că, există diferite considerente naționale, inclusiv interese care blochează asemenea inițiative.

În cadrul V4, de asemenea, există dezacorduri privind proiectele de achiziții comune.

Proiectul de echipament de luptă propus inițial în 2007 de către Polonia, este și acum în ”așteptare.”

V4 este o sumă de handicapuri, inclusiv voința politică volatilă a partenerilor, capacitățile militare limitate și costisitoare, compromisurilor și lipsa de coerență internă, atunci când contribuie la operațiile și/sau unitățile multinaționale, lipsa de imprezibilitate a bugetelor de apărare, mecanisme slabe de coordonare internă în domeniu civil-militar.¹

Există totuși o șansă la nivelul tactic, V4 putând constitui unele capacități permanente, care ar forma nucleul unei forțe multinaționale V4, care mai târziu poate fi integrată în sistemul de luptă UE sau în sistemul forțelor NATO sau în orice alt cadru internațional.

Se poate vorbi de progres în cooperare V4, cel puțin în capacitățile militare comune. Indiferent de soarta viitoare a unităților multinaționale de luptă V4, acestea au crescut deja în importanță, deoarece vor fi verificate în timpul aplicațiilor NATO, putând demonstra în practică opțiuni de cooperare EU-NATO; sunt incluse și pachetele de măsuri privind Ucraina, pentru un Kiev pro-NATO și desigur pro-european.

În timp ce multe inițiative destul de ambițioase în domeniul achizițiilor, nu au reușit NORDEFECO și nici V4, există experiențe pozitive în alte domenii. Astfel, NORDEFECO a dezvoltat o bună cooperare în întreținere, educație, formare și exerciții.

În ceea ce privește întreținerea, experiența proiectului NORDAC s-a dovedit benefică; în formarea personalului, unul dintre succesele de până acum, este legat de proiectele transfrontaliere (CBT) între forțele aeriene finlandeze, norvegiene și suedeze.

În afară de acestea, există o serie de mici activități de formare NORDEFECO în zona Mării Baltice.

În mod similar, V4 a înregistrat unele succese, deși în zonele mai puțin vizibile sau pur și simplu politizate mai puțin în dezvoltarea capacităților și de formare a personalului; cu toate acestea, succesele au fost inițiativele bilateral sau trilaterale mai degrabă, decât eforturi V4.

Foarte importante sunt proiectele strict legate de NATO.

În ceea ce privește inițiativele regionale, cooperarea forțelor speciale (Poloneză–Cehă) este funcțională, dar nu este una cu potențial semnificativ.

Un proiect comun ”Platforma militară de învățământ Grupul de la Visegrad” are realizări destul de modeste comparative cu ambițiile.

NORDEFECO sau V4 sunt dificil de date exemple de succes, dar o astfel de cooperare crește interoperabilitatea între forțele țări implicate.

¹ M. Suplata, ed. *From Battlegroup to Permanent Structures*, Dav4 II Expert Group Report on visegrad Defence Collaboration, CEPI. Bratislava 2014.

Principalele provocări

Principala provocare pentru cooperarea regională și sub-regională de apărare este de obicei, reticenta la predarea de atribute de suveranitatea și restrângerea libertății de acțiune națională într-un domeniu atât de sensibil.

Nici inițiativa de cooperare nordică nu face excepție. Astfel se explică, de ce o astfel de cooperare are succes numai atunci când vine vorba de formare și eforturi comune în operațiunea internațională¹.

Aceasta înseamnă că NORDEFECO nu afectează planificarea strategică la nivel național.

Toate țările subliniază această cooperare care este strict limitată la cooperarea în domeniul apărării și nu afectează diferitele politici de securitate și apărare ale celor patru țări decât în mică măsură.

Slovenia și Republica Cehă au optat pentru o politică reactivă “echilibrată” față de Rusia. Ele au criticat sancțiunile UE față de Rusia, și-au exprimat îndoielile cu privire la suplimentarea măsurilor împotriva Rusiei ale SUA și NATO întărirea militară în Europa centrală și de est.

De asemenea, din cauza diferenței de potențial industrial militar/de apărare, este dificil să fie lansate proiecte comune în orice domeniu de formare.

Polonia ca cel mai mare partener, este de așteptat ca să contribuie dar și să convingă vecinii săi din Sud să își dezvolte capacitățile militare. Același lucru este valabil și pentru o colaborare industrială.

Marea centralizare sub un singur acoperiș cu capital de stat, permite companiilor poloneze să perceapă de multe ori, omologii lor grupului Visegrad ca parteneri ”juniori,” ceea ce nu face plăcere celor din urmă.

În afară de aceasta, există multe obstacole instituționale și birocratice împotriva aprofundării cooperării nordice precum și în cadrul grupului Visegrad în ceea ce privește politica de securitate și apărare, deoarece țările au diferite cicluri de planificare, reguli diferite de informații clasificate, precum și alte standarde naționale.

Aceasta este o provocare deosebită pentru V4, deoarece planificarea apărării presupunea constituirea unor mecanismelor de cooperare structurală care nu au fost înființate, impunându-se a fi depășit treptat acest handicap.

În timp ce ideea de cooperare în domeniul apărării sub-regionale sau chiar integrare este bună, punerea în aplicare a multor inițiative mai ambițioase s-au dovedit o provocare, irealizabilă simultan cu reducerea costurilor.

În martie 2013, șeful finlandez al apărării a afirmat că NORDEFECO a reușit până acum să genereze economii financiare importante pentru forțele de apărare ale Finlandei.

Alte proiecte nordice, cum ar fi spațiul aerian islandez, patrularea sau ideea unui sistem prin satelit nordic, vin cu costuri suplimentare, care nu pot fi acoperite din economiile realizate¹.

¹ H. L. Saxi “*Nordic Defence Cooperation (Nordefco): Balancing Efficiency and Sovereignty, NATO and Nonalignment*”.

Dacă NORDEFECO și V4 pot fi considerate ”succese”, în funcție de modul în care sunt evaluate, în același timp ambele nu sunt în mod clar exemple de succes pentru o apărare inteligentă (scopul este de o eficiență mai mare la un cost mai mic), putând doar fi bifată ambiția de cooperare sub-regională de apărare.

NORDEFECO este cooperarea low-cost care ar putea crește capacitatea de apărare a statelor nordice, ca urmare a unei mai bune pregătiri, prin crearea de scenarii mai mari și mai realiste.

Proiectul poate sprijini țările nordice terțe în tranziție, consolidând în mod indirect securitatea nordică. Realizările până la ora actuală sunt modeste, dar nivelul de cooperare ar putea conduce la multe realizări importante în viitor.²

Principali factorii sunt: proximitatea geografică, similitudinile climatice, interes strategic și cultura (limba comună și istoria).

Acești factori oferă NORDEFECO un avantaj comparativ în chestiuni legate de instruire și exerciții. Existența unei culturi nordice comune sau poate chiar o identitate nordică nu ar trebui să fie subestimată; există, de asemenea, sprijin public general de cooperare nordică și care facilitează astfel de inițiative.

Cu instituțiile stabilite și proceduri agreeate, intensificarea cooperării în materie de securitate și apărare a fost la un pas de a fi înfăptuită, însă diferitele orientări politice de securitate în perioada Războiului Rece au blocat-o; cu toate acestea, dificultățile pot fi depășite treptat.

Non-membri NATO - Suedia și Finlanda -, se raportează la Norvegia deosebit de activă în NATO/PSAC și promotoare a tacticii nordică, acceptând modelul norvegian o bază de cooperare în acest domeniu.

Acest lucru înseamnă că, în noul context politicile de securitate adaptate noilor amenințări construite pe necesitatea de modernizare post Război Rece a echipamentelor militare, se completează cu dezvoltarea de noi capacități, combinate cu scăderea bugetelor de apărare configurează cooperarea nordică în domeniul apărării ca pe o variantă necesară.

Structura organizatorică a NORDEFECO este funcțională. Faptul că aceasta include miniștrii apărării țărilor participante și șefii de stat major oferă oportunități atât la inițiativele de jos în sus, la adâncirea și extinderea cooperării existente, în condițiile existenței flexibilității necesară în cadrul structurii de a se adapta la situații diferite.

NORDEFECO este flexibil, în sensul că doi sau mai mulți membrii pot coopera pe problemele în care ceilalți nu sunt interesați.

Secretarul general al NORDEFECO, Col. Arto Pekka Nurminen³, spunea că dacă există o zonă de cooperare care nu va merge, o va șterge, deci pragmatismul subliniază colaborarea regională nordică și acest sistem funcționează foarte bine¹.

¹ T. Frosberg *op. cit.*, 2013. www.visegradgroup.eu/documents/official-statements/; (accessat pe 19 decembrie 2015).

² <http://eubulletin.com/1657-nordic-defence-cooperation-nordefco-inspiration-eus-common-security-defence-policy.html>. (accessat pe 10 decembrie 2015).

³ La cooperările nordice suntem destul de pragmaticii dacă există un domeniu, în care putem simți un succes, vom merge pentru asta.

Nivelul redus al relațiilor dintre țările nordice a facilitat, de asemenea, cooperarea. Totuși, țările trebuie să reducă bugetele apărării, să se confruntă cu o “masă critică”, această problemă fiind mai evidentă pentru țările mai mici, deoarece acestea trebuie să scadă nivelurile scăzute inițial, ajungându-se la situații delicate.

În cele din urmă această cooperare, a reușit relativ bine, din moment ce nu a fost văzută ca o alternativă la cooperarea în cadrul UE sau NATO. Se bucură, de asemenea, de un sprijin puternic popular, la fel ca toate genurile de cooperări subregionale.

Dacă V4 este sau nu un succes, răspunsul depinde de criteriile de măsurare; la nivelul politic se poate considera o mare realizare prin prisma integrării în NATO și UE.

În consecință, după momentul 2004, V4 trebuie să își găsească o noua rațiune pentru existența sa; acest lucru trebuie să fie un punct de plecare în orice încercare de evaluare.

Lipsa unor mecanisme durabile pentru programarea și gestionarea cooperării este un handicap clar.

În condițiile fiscale, agravarea rapidă după criza financiară din 2008 și recesiunea în UE, nu au ajutat ca această cooperare să înflorească.

V4 a emis un număr de declarații ambițioase, dar care au devenit eșecuri și lecții învățate, care par acum să fie luate în serios de către lideri.

Configurarea la jumătatea anului 2014 a mecanismului politic de bază pentru optimizarea cooperării în toate fazele sale și în acordul privind proiectele concrete de cooperare, expuse în Planul de acțiune din aprilie 2015 - este o fundație care permite o mai mare cooperare în viitor; de asemenea, platformele educaționale și militară sunt privite ca o precondiție pentru construirea în comun a comunității strategice a țărilor V4.

V4 poate deveni un factor de cooperare prin exerciții și participări integrate în teatrele de operații.

Deși se observă o oarecare lipsă de voință, totuși dosarul privind Rusia obligă V4 la o disponibilitate tot mai mare pentru a aprofunda cooperării în domeniul militar, cel puțin prin raportarea la NATO (provocările pentru securitate europeană, amenințările comune, nevoia de a fi aliat de încredere).

Pentru V4, cea mai mare provocare nu este problema suveranității, ci problema diferențelor de potențial ale statelor implicate, care a devenit acută în urma izbucnirii crizei din Ucraina.²

În ceea ce privește, înțelegerea și interpretarea rădăcinilor și consecințelor ”războiului hibrid” din estul Ucrainei și anexarea Crimeei, s-au observat viziuni diferite între Polonia și vecinii săi din sud, în special Ungaria, Slovacia și Republica Cehă, care au optat pentru o reacție ”echilibrată” față de Rusia.

Ei au criticat sancțiunile UE față de Rusia, și-au exprimat îndoieli cu privire la suplimentarea sancțiunilor din partea SUA, a măsurilor NATO de desfășurare militară în Europa Centrală și de Est.

¹ <http://eubulletin.com/1657-nordic-defence-cooperation-nordefco-inspiration-eus-common-security-defence-policy.html>; (accessat pe 19 decembrie 2015).

² www.visegradgroup.eu/documents/official-statements; (accessat pe 19 decembrie 2015).

Diferența de potențial industrial militar sau de apărare, face dificilă lansarea de proiecte comune în orice domeniu de dincolo.

Polonia, ca cel mai mare partener, este așteptat de ceilalți să contribuie cel mai mult, ceea ce este contrar obiectivelor sale în ceea ce privește cooperarea V4, adică, partenerii săi din sud trebuie să își dezvolte propriile capacități militare.

În afară de aceasta, există, de asemenea, multe obstacole instituționale și birocratice pentru a aprofunda relațiile între cooperarea nordică și V4 în politica de securitate și apărare, deoarece țările au diferite cicluri de planificare, reguli diferite de informații clasificate, precum și alte standarde naționale.

Aceasta este o provocare deosebită pentru V4, deoarece mecanismele nu funcționează în mod oficial în planificarea apărării iar mecanismele de coordonare structurale nou înființate (în conformitate cu cadrul pentru o cooperare consolidată planificarea apărării la Vișegrad) sunt doar pe hârtie.

România și cooperarea regională

În timp ce ideea cooperării în domeniul apărării subregionale sau chiar integrarea sunt considerate ca fiind viabile, punerea în aplicare a multor inițiative ambițioase s-a dovedit a fi o provocare blocată de reducerea costurilor¹.

Multe dintre proiectele nordice propuse, cum ar fi patrulare a spațiului aerian islandez sau ideea a unui sistem de satelit nordic, vin cu costuri suplimentare, chiar dacă se estimează anumite economii pe termen lung.

Pe lângă colaborarea cu partenerii non-guvernamentali (universități, ONG-uri, etc.), precum și alte agenții guvernamentale se va continua în cooperare strânsă între atașatii responsabili pentru agenda digitală.

Din acest motiv, este de dorit să se extindă cooperarea cu alte țări din UE, în special Marea Britanie, Olanda, România și Benelux.

În acest scop, Ministerul Agriculturii intenționează:² o reuniune a miniștrilor agriculturii din V4 + alte 3 țării (Slovenia, Bulgaria, România); continuarea discuțiilor la nivel ministerial, în marja târgului TECHAGRO (martie 2016), este un sprijin pentru punerea în aplicare a Convenției-cadru privind protecția și dezvoltarea durabilă a Carpaților (cu ocazia președinției cehe a Convenției Carpatice în 2014-2017): reuniune a experților din V4 și Serbia, România, Ucraina, în cadrul Convenției Carpatice pentru protecția peisajului și îngrijirea, cu accent pe conectivitatea ecologică și a infrastructurii verzi în zonele montane; reuniunea experților V4 și a celor din Serbia, România, Ucraina în cadrul formatului Rețeaua carpatică de arii protejate (CNPA), cu accent pe turismul durabil în zonele montane; explorarea posibilităților de cooperare între țările grupului de la Vișegrad sub EUROPARC CEE.

¹ NORDEFECO a reușit până acum să genereze economii financiare de importanță pentru forțele de apărare finlandeze, martie 2013.

² <http://www.mdrap.ro/comunicare/presa/comunicate/dezvoltare-regionala-romania-va-continua-cooperarea-in-cadrul-grupu-lui-de-la-visegrad>, 22 iunie 2015; (accesat pe 10 decembrie 2015).

Grupul de la Vișegrad (prescurtat V4) format din Cehia, Polonia, Slovacia și Ungaria, reprezintă cadrul de cooperare a țărilor din Europa Centrală în diferite domenii de interes comun, în contextul integrării europene.¹

Grupul a fost înființat în anul 1991, iar colaborarea cu România și Bulgaria (V4+2) în domeniul dezvoltării teritoriale a fost demarată în anul 2008.

România, prin Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice, colaborează intens cu statele membre ale grupului de la Vișegrad (Cehia, Polonia, Slovacia și Ungaria), precum și cu statele partenere ale acestui grup (Bulgaria, Serbia, Ucraina), în domeniul dezvoltării regionale și al planificării spațiale.

În 2015, în cadrul președinției slovace a Grupului de la Vișegrad, s-a desfășurat în Republica Slovacia, Reuniunea la nivel înalt pentru țările grupului de la Vișegrad (V4) plus Bulgaria, România, Serbia și Ucraina având ca temă „Dezvoltarea Regională – Baza Prosperității Economice, Strategia Dezvoltării Regionale și Spațiale a Țărilor din V4+4”.

Această întâlnire a avut ca scop discutarea legăturilor existente între planificarea spațială și dezvoltarea regională pentru atingerea prosperității economice în țările grupului de la Vișegrad, precum și în Bulgaria, România, Serbia și Ucraina.

Cu această ocazie, a avut loc semnarea concluziilor reuniunii reprezentanților la nivel de secretar de stat ai ministerelor responsabile cu amenajarea teritoriului și dezvoltarea regională din cadrul guvernelor Republicii Bulgaria, Republicii Cehia, Ungariei, Republicii Polonia, României, Republicii Slovacia, Serbiei și Ucrainei.

Acest document vizează continuarea cooperării în domeniul planificării teritoriale și al dezvoltării regionale în beneficiul reciproc al tuturor părților implicate. Astfel, se are în vedere identificarea problemelor comune și a soluțiilor aferente, îmbunătățirea cooperării în zonele transfrontaliere în vederea reducerii disparităților existente, precum și abordarea integrată în dezvoltarea regiunii Munților Carpați².

Bibliografie:

1. Brundtland A.O., “Nordisk balance for og na” *Internasjonal Politikk*, nr. 2/2015.
2. Dahl A.S., “NORDEFECO și NATO “Smart defence in the North,” NATO Defence College, Rome 2014.
3. Forsberg T., ”The Rise of Nordic Defence Cooperation - A Return to Regionalism”, *International Affairs* vol.89, no 2013, pp. 23-36.
4. Mades M., “Grupul de la Vișegrad de apărare de cooperare, ca valoare adăugată pentru capacitățile europene,” (accesat pe 19 decembrie 2015).

¹ www.cepolicy.org; (accesat pe 10 decembrie 2015).

² http://www.mdrap.ro/comunicare/presa/comuni_cate/dezvoltare-regionala-romania-va-continua-cooperarea--in-cadrul-grupului-de-la-visegrad, 22 iunie 2015

5. Rieker P., *Europeanization of National Security Identity: The EU and the changing Security identities of the Nordic states*, Routledge, London 2006.
6. NORDEFECO, www.nordefco.org/the basic about NORDEFECO; (accessat pe 19 decembrie 2015).
7. Stoltenberg T., *“Nordisk Samarbid om Utenriks-org, Sikkerhetspolitikk*, OSLO, 2015.
8. Suplata M. (ed.) *From Battlegroup to Permanent Structures*, Dav4 II Expert Group Report on visegrad Deffence Collaboration, CEPI. Bratislava 2014.
9. VISEGRAD, www.frstrategie.org; (accessat pe 19 decembrie 2015).
10. <http://eubulletin.com/1657-nordic-defence-cooperation-nordefco-inspiration-eus-common-security-defence-policy.html>. (accessat pe 10 decembrie 2015).
11. <http://www.mdrap.ro/comunicare/presa/comunicate/dezvoltare-regionala-romania-va-continua-cooperarea--in-cadrul-grupu-lui-de-la-visegrad>, 22 iunie 2015; (accessat pe 10 decembrie 2015).
12. www.visegradgroup.eu/documents/official-statements; (accessat pe 19 decembrie 2015).
www.cepolicy.org; (accessat pe 10 decembrie 2015).